OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto
LsN Janne Kanerva

30.9.2021

Eduskunnan lakivaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI RIKOSLAIN 17 JA 34 a LUVUN MUUTTAMISESTA JA SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI (HE 89/2021 vp)

Oikeusministeriö toteaa otsikkoasian sekä sen käsittelyyn yhdistettyjen lakialoitteen (LA 41/2019 vp) ja toimenpidealoitteen (TPA 158/2020 vp) johdosta kunnioittavasti seuraavan:

1. Ehdotetut lainsäädäntömuutokset

Terroristiryhmän toiminnan edistäminen (terroristiryhmän toimintaan osallistuminen)

Hallituksen esityksessä ehdotetaan useita muutoksia terrorismirikoksia koskevaan rikoslain (39/1889) 34 a lukuun. Ensinnäkin terroristiryhmän toiminnan edistämistä nykyisin koskevaa 4 §:n 1 momentin 4 kohtaa muutettaisiin niin, että rangaistavaksi tulisi momentissa jo nykyisin nimenomaisesti mainittujen edistämistekojen (esimerkiksi aseiden, toimitilojen ja kuljetusvälineiden hankkiminen terroristiryhmälle) lisäksi yleisesti se, että henkilö hoitaa terroristiryhmän terroristisen rikollisen toiminnan kannalta olennaista tehtävää. Siitä tuomittaisiin pykälän nykyisen rangaistusasteikon mukaisesti vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi.

Kysymys on rikoslain 34 a luvun 4 §:n 1 momentin johdantokappaleen mukaisesti siitä, että tekijän tarkoituksena on olennaisen tehtävän hoitamisella edistää kyseisen luvun 1, 1 a tai 2 §:ssä tarkoitettua rikollista toimintaa tai että tekijä on tietoinen siitä, että hänen toimintansa edistää sitä. Viitatuissa

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Eteläesplanadi 10 00130 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	oikeusministerio@om.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

pykälissä säädetään rangaistaviksi terroristisessa tarkoituksessa tehdyt rikokset (”terrori-iskut”), terroristisessa tarkoituksessa tehty radiologista asetta koskeva rikos ja terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu.

Ehdotettu muutos osaltaan perustelisi sitä, että kyseisen rikoksen nimike muutettaisiin ”terroristiryhmän toiminnan edistämisestä” ”terroristiryhmän toimintaan osallistumiseksi”. Viimeksi mainittua rikosnimikettä aikanaan ehdotettiin rikoslain 34 a luvun 4 §:n säätämisen yhteydessä (HE 188/2002 vp), mutta lakivaliokunnan tuolloisen kannan (LaVM 24/2002 vp) mukaisesti rikosnimikkeeksi tuli lopulta terroristiryhmän toiminnan edistäminen.

Rikoslain 34 a luvun 4 §:n 1 momentin 4 kohdan muuttamisella ehdotetulla tavalla on tarkoitus tuoda rangaistavuuden piiriin tekoja, jotka momentissa jo rangaistavaksi säädettyjen tekojen tavoin merkityksellisesti edistäisivät terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten tekemistä tai niiden valmistelua ja jotka vakavuudeltaan olisivat rinnastettavissa momentin kohdissa jo rangaistaviksi säädettyihin edistämistekoihin.

Rikoslain 34 a luvun 4 §:n 1 momentin 4 kohdan perusteluissa (erityisesti s. 37 ja 38) on täsmennetty muutettavan kohdan soveltamisalaa. Rangaistavaa olennaisen tehtävän hoitamisena olisi esimerkiksi

- terroristiryhmän tärkeiden taloudellisten asioiden hoitaminen ja ryhmän toiminnan kannalta erittäin tärkeiden taloudellisten tai oikeudellisten neuvojen antaminen (kohdan nykyinen sisältö),
- osallistuminen terroristiryhmän aseelliseen toimintaan esimerkiksi partioinnin, vartioinnin tai aseellisen voiman osoittamisen muodossa,
- terroristiryhmän varustehuollosta tai muusta toimintavalmiudesta huolehtiminen,
- terroristiryhmän hallinnosta huolehtiminen,
- terroristiryhmän ruoka- ja vesihuollosta huolehtiminen,
- ideologinen tai uskonnollinen koulutus, jolla oikeutetaan terrorismirikosten tekemistä ja kannustetaan niiden tekemiseen ja
- terroristiryhmän viestintäpalveluista ja tietoteknologiasta huolehtiminen.

Kysymyksessä olevia olennaisia toimia ei ole mahdollista tyhjentävästi kuvata varsinkin sen vuoksi, että terrorismirikosten teko- ja edistämistavoille on ominaista niiden monimuotoisuus sekä muuttuminen ja kehittyminen ajan kuluessa.

Lakimuutoksen perustelujen mukaan rangaistavaa olennaisen tehtävän hoitamisena ei olisi pelkästään esimerkiksi

- oleskelu tietyllä alueella,
- avioituminen terroristiryhmään kuuluvan kanssa,
- toimiminen perhe- ja yksityiselämän piirissä (omaa perhettä palvelevat kotitaloustehtävät ja lapsista huolehtiminen) ja
- kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaan sallittu toiminta (esimerkiksi lääkintäetiikan mukainen lääkintätehtävien hoitaminen).

Terrorismirikoksiin liittyvä julkinen kehottaminen

Rikoslain 34 a luvun uudessa 5 e §:ssä säädettäisiin rangaistavaksi uutena terrorismirikoksena terrorismirikoksiin liittyvä julkinen kehottaminen. Kysymys olisi teoista, joilla esimerkiksi sosiaalisessa mediassa julkisesti kehotetaan tai houkutellaan värväytymään terroristiryhmään tai jonkin rikoslain 34 a luvussa rangaistavaksi säädetyn terrorismirikoksen tekemiseen niin, että kehotus tai houkuttelu on omiaan aiheuttamaan värväytymisen tai terrorismirikoksen tekemisen. Rangaistukseksi tuomittaisiin sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta.

Nykyisin ei ole rangaistavaa julkisesti kehottaa värväytymään terroristiryhmään. Tiettyyn henkilöön tai tiettyihin henkilöihin kohdennettu värväystoiminta voi olla rangaistavaa rikoslain 34 a luvun 4 c §:n mukaisena värväyksenä terrorismirikoksen tekemiseen.

Julkinen kehottaminen terrorismirikoksen tekemiseen voi nykyisin olla rangaistavaa rikoslain 17 luvun 1 §:n mukaisena julkisena kehottamisena rikokseen tai tiettyjen terrorismirikoksiin liittyvien ehtojen täyttyessä rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisena terroristisessa tarkoituksessa tehtynä julkisena kehottamisena rikokseen. Nykyisten julkista kehottamista rikokseen koskevien rikosten rangaistavuuden edellytyksenä on kuitenkin se, että kehottamisen seurauksena aiheutuu terrorismirikoksen tai sen rangaistavan yrityksen tekemisen konkreettinen vaara. Nykysääntelyn mukaan rangaistusvastuun toteuttamiseksi on osoitettava, että kehotuksella tai houkuttelulla on jo ollut vaikutusta ainakin johonkin kehotuksen tai houkuttelun kohteena olevaan henkilöön. Tuolloin ollaan jo varsin lähellä kehotuksen mukaisen rikoksen toteuttamista.

Terrorismirikoksiin liittyvältä julkiselta kehottamiselta ei edellytettäisi nykysääntelyn mukaista vaaran aiheutumista, vaan kehotuksen olisi siis oltava omiaan aiheuttamaan värväytyminen tai terrorismirikoksen tekeminen. Tämä muotoilu viittaa kehottamisteon aiheuttamaan abstraktiin vaaraan sen suhteen, että mainittu seuraus aiheutuu. Pykälän perustelujen mukaan merkitystä arvioinnissa olisi sillä, että kehotus on vakavasti otettava ja varteenotettava. Perusteluissa on yksityiskohtaisesti käsitelty sitä, milloin olisi kysymys uudessa pykälässä tarkoitetusta julkisesta kehottamisesta.

Terrorismirikoksiin liittyvän julkisen kehottamisen rangaistavuus ei rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin johdantokappaleen mukaisesti myöskään edellyttäisi sitä, että teko on tehty terroristisessa tarkoituksessa siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vakavaa vahinkoa jollekin maalle tai kansainväliselle järjestölle.

Terrorismirikoksiin liittyvän julkisen kehottamisen rangaistusasteikon on oltava jossakin määrin laaja, koska näissä julkisen kehottamisen tilanteissa kehotetaan tekemään vakavuusasteeltaan erilaisia tekoja. Ehdotetun rangaistusasteikon osalta on erityisesti otettu huomioon julkisen kehottamisen rikoksille rikoslain 17 luvun 1 §:n 1 momentissa ja 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyt rangaistusasteikot ja se, että terrorismirikoksiin liittyvän julkisen kehottamisen rangaistavuus ei mainituista lainkohdista poiketen edellyttäisi niiden mukaista vaaraa.

Terrorismirikoksiin liittyvää julkista kehottamista koskeva rangaistussäännös tulisi olemaan terrorismirikoksia koskeva julkisen kehottamisen erityissäännös, jota pelkästään sovellettaisiin näitä rikoksia koskevissa kehottamistapauksissa. Sovellettaviksi eivät siis enää tulisi terrorismirikoksiin liittyvien kehotusten kohdalla rikoslain 17 luvun 1 § ja 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohta. Pykälien keskinäisiin suhteisiin liittyy rikoslain 17 luvun 1 §:n uudeksi 3 momentiksi ehdotettava viittaussäännös.

Terrorismirikoksen rahoittaminen ja matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten

Rikoslain 34 a luvun 5 §:n 1 momenttia ja 5 c §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että rangaistavaksi terrorismirikoksen rahoittamisena tulee terrorismirikoksiin liittyvän julkisen kehottamisen rahoittaminen ja että rangaistavaksi matkustamisena terrorismirikoksen tekemistä varten tulee matkustaminen ulkomaille terrorismirikoksiin liittyvän julkisen kehottamisen tekemiseksi. Näiltä osin noudatettaisiin niitä linjanvetoja, joita on tehty, kun vuonna 2014 säädettiin terrorismin rahoittamisena rangaistavaksi muiden terrorismirikosten rahoittaminen ja kun vuonna 2016 säädettiin matkustamisena terrorismirikoksen tekemistä varten rangaistavaksi matkustaminen muiden terrorismirikosten tekemistä varten. Myös terrorismirikoksiin liittyvä julkinen kehottaminen on toimintaa, jonka tekemiseen voidaan tarvita rahoitusta esimerkiksi laitehankintojen tekemiseksi tai viestinnän välityskanaviin pääsemisestä maksamiseksi tai jonka tekemiseksi voidaan matkustaa ulkomaille.

Koska terrorismirikoksen rahoittamisen rangaistavuus ja terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen rangaistavuus kattavat jo nykyisin rikoslain 34 a luvun 5 §:n 1 momentissa ja 5 c §:n 1 momentissa myös luvun 4 §:n mukaiset teot, rahoittamisrikoksen ja matkustamisrikoksen ran-

gaistavuus laajenisi kattamaan myös viimeksi mainitun pykälän 1 momentin muutetun 4 kohdan mukaisen olennaisen tehtävän hoitamisen. Rangaistavaksi tulisi siis terrorismirikoksen rahoittamisena sellaisen tehtävän hoitamisen rahoittaminen ja matkustamisena terrorismirikoksen tekemistä varten matkustaminen sellaisen tehtävän hoitamista varten.

Muut ehdotetut lainsäädäntömuutokset

Rikosnimikkeen muuttumisesta (terroristiryhmän toimintaan osallistuminen) ja terrorismirikoksiin liittyvän julkisen kehottamisen rangaistavaksi säätämisestä johtuvat muutokset tehtäisiin rikosten selvittämisessä, paljastamisessa ja estämisessä käytettäviä salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskeviin pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun ja poliisilain (872/2011) 5 luvun säännöksiin. Mainittuja keinoja koskevissa ehdotuksissa on noudatettu jo aikaisemmin omaksuttuja vastaavia terrorismirikoksia koskevia lainsäädäntöratkaisuja ja otettu erityisesti huomioon perustuslakivaliokunnan käytäntö aikaisempien vastaavien lainsäädäntömuutosten käsittelyssä. Lisäksi tehtäisiin lähinnä teknisluonteisia muutoksia eräisiin muihin terrorismirikoksia koskeviin säännöksiin.

2. Ehdotettujen lainsäädäntömuutosten tausta ja esityksen valmistelu

Terrorismirikokset ovat yhteiskunnan perustoimintoja sekä ihmisten henkeä, terveyttä ja turvallisuutta vakavasti vaarantavia rikoksia, minkä vuoksi on tarpeen huolehtia sääntelyn riittävästä kattavuudesta. Tämä koskee kaikkea sellaista toimintaa, jolla merkityksellisesti edistetään terrori-iskujen tekemistä. Terrorismirikoksia koskevilla rangaistussäännöksillä suojataan perus- ja ihmisoikeuksia.

Rikostorjunnan tehokkuuden vastapainoksi on huolehdittava myös siitä, että terrorismirikoksia koskeva lainsäädäntö kunnioittaa epäiltyjen ja vastaajien perus- ja ihmisoikeuksia sekä oikeusturvan vaatimuksia. Kuten rikosoikeudellisissa lainvalmisteluhankkeissa yleensäkin, huomiota on kiinnitetty rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen, joka edellyttää rikostunnusmerkistön tarkkarajaisuutta ja täsmällisyyttä. Hallituksen esityksen suhdetta perustuslakiin ja säätämisjärjestystä koskevassa jaksossa on asian edellyttämässä laajuudessa tarkasteltu ehdotuksia suhteessa niihin liittyviin perusoikeuksiin ja perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntöön. Tämän lausunnon toimittamisen aikoihin perustuslakivaliokunta on antanut tätä hallituksen esitystä koskevan lausunnon (PeVL 34/2021 vp), jossa esitettyihin huomautuksiin kuten muissakin lausunnoissa esitettäviin huomautuksiin tullaan vastaamaan oikeusministeriön vastineessa.

Ehdotettujen lainsäädäntömuutosten valmistelun käynnistämisen taustalla on suomalaisten kotiuttamiseen al-Holin leiriltä liittyvä hallituksen joulukuussa 2019 tekemä linjaus terrorismirikoslainsäädännön tarkastelusta ja tarpeellisten lainsäädäntömuutosten tekemisestä. Tuolloin oli herännyt erityisesti

kysymys terroristijärjestöihin ja -ryhmiin liittyvän sääntelyn kattavuudesta ja vertailukelpoisuudesta muiden valtioiden lainsäädäntöihin verrattuna.

Oikeusministeriö asetti linjauksen johdosta helmikuussa 2020 työryhmän, joka kesäkuussa 2020 luovuttamassaan yksimielisessä mietinnössä (Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2020:8) arvioi sääntelyn Suomessa olevan kansainvälisten velvoitteiden mukaista sekä laajaa ja kattavaa myös vertailtaessa keskeisten eurooppalaisten vertailuvaltioiden kanssa. Tarkemman tarkastelun kohteena oli neljän Suomelle perinteisesti tärkeän vertailuvaltion lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö (Ruotsi, Norja, Tanska ja Saksa). Työryhmä tarkasteli myös neljän muun aihepiirin kannalta merkityksellisen valtion lainsäädäntöjä (Yhdistynyt kuningaskunta, Alankomaat, Belgia ja Ranska).

Työryhmä ehdotti sääntelyn riittävän kattavuuden varmistamiseksi ja vertailuvaltioidenkin lainsäädäntöihin perustuen, että terroristiryhmän toiminnan edistäminen (terroristiryhmän toimintaan osallistuminen) säädetään rangaistavaksi nykyistä laajemmin ja että uutena rikoksena säädetään rangaistavaksi terrorismirikoksiin liittyvä julkinen kehottaminen. Lisäksi työryhmä jo ehdotti terrorismin rahoittamisrikosta ja matkustamista terrorismirikoksen tekemistä varten koskevia muutoksia sekä muutoksia pakkokeinolain 10 lukuun ja poliisilain 5 lukuun.

Työryhmämietinnön lausuntopalautteessa ei asetettu kyseenalaiseksi työryhmän johtopäätöstä sääntelyn kattavuudesta, ei myöskään suhteessa vertailuvaltioiden lainsäädäntöihin. Lausuntopalautteessa ei myöskään esitetty näkemyksiä työryhmän ehdottamia lainsäädäntömuutoksia pidemmälle menevien muutosten tekemisen puolesta. Tarkempi lausuntopalaute ilmenee lausuntotiivistelmästä (Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2020:14). Työryhmän mietintö onkin ollut pohjana hallituksen esityksen valmistelussa, jossa on kuitenkin tarkennettu kehottamisrikoksen tunnusmerkistöä (lisätty ”on omiaan”-rakenne) sekä erityisesti täsmennetty ja täydennetty lakiehdotusten perusteluita.

Rikoslain 34 a luvun 4 §:n 1 momentin 4 kohdan muuttaminen ei nimenomaisesti liity kansainvälisen velvoitteen täytäntöönpanomenettelyyn. Kohdan muuttaminen liittyy kuitenkin terrorismin torjumisesta tehdyn direktiivin (EU) 2017/541 ja sillä korvatun puitepäätöksen 2002/475/YOS velvoitteeseen säätää yleisesti rangaistavaksi sellainen terroristiryhmän toimintaan osallistuminen, joka edistää ryhmän terroristista toimintaa. Ehdotetulla muutoksella pyritään myös varmistamaan lainsäädännön vastaavuus kansainvälisen velvoitteen kanssa.

Hallituksen esityksessä ei ehdoteta terroristiryhmään kuulumisen tai terroristiryhmän jäsenyyden säätämistä rangaistavaksi. Tältä osin merkityksellisiä ovat seuraavat seikat:

- Epäselvää on jo se, mitä kuulumisella ja jäsenyydellä tarkoitetaan ja miten se ilmenisi. Oikeusvaltioissa noudatettavan laillisuusperiaatteen mukaan rangaistavat teot on määriteltävä tarkkarajaisesti, mikä samalla edistää niiden selvittämistä ja tekijöiden vastuuseen saattamista. Terroristiryhmän toimintaan osallistumisen voi osaltaan katsoa ilmentävän sellaiseen ryhmään kuulumista.
- Rikosoikeuden käytön yleisten edellytysten mukaisesti rikosoikeutta on perusteltua käyttää nimenomaan sellaiseen toimintaan, joka on oikeusjärjestelmän suojelemille oikeushyville, tässä tapauksessa erityisesti hengelle ja terveydelle vaarallista.
- Huomioon on otettava myös se, että jo nykyisin rangaistaviksi säädettyjä terrorismirikoksia voidaan tehdä myös terroristiryhmän toiminnassa tai toimintaan liittyvinä. Tämä koskee esimerkiksi terrorismirikosten tekemiseen liittyvää valmistelua, koulutuksen antamista ja koulutuksen ottamista, värväämistä, rahoittamista ja matkustamista. Terroristiryhmän toimintaan liittyvien rikosten kannalta merkityksellinen ei ole siis vain rikoslain 34 a luvun 4 §, vaan huomioon on otettava kyseisen luvun sääntely kokonaisuudessaan.
- Vertailuvaltioiden lainsäädännöistä ilmenee, että niissäkin rangaistavia ovat nimenomaan aktiiviset terroristiryhmän rikollista tavoitetta palvelevat osallistumisteot. Tämä koskee myös usein viitattua Norjan rangaistussäännöstä, jonka mukaan rangaistavaa on osallistuminen terroristiorganisaatioon.
- Hallituksen esityksen taustalla olleen työryhmämietinnön lausuntokierroksen missään lausunnossa ei katsottu, että yhteys terroristiryhmään tulisi rangaistussäännöksessä kuvata kuulumisena ryhmään tai sen jäsenyytenä.

3. Sääntelyn kokonaisarvioinnin tarve

Terrorismirikoksia koskevat rangaistussäännökset ovat vuodesta 2002 lähtien lisääntyneet useassa vaiheessa erityisesti toisiaan seuranneiden kansainvälisten velvoitteiden toteuttamisen vuoksi. Säännösten suhdetta toisiinsa ja rikoslain 34 a luvun sääntelyä ei ole missään vaiheessa kokonaisvaltaisesti arvioitu. Eduskunnan perustuslakivaliokunta (PeVL 37/2016 vp, s. 3, PeVL 56/2016 vp, s. 6, PeVL 1/2021 vp, s. 5 ja PeVL 34/2021 vp, s. 4) ja lakivaliokunta (LaVM 4/2018 vp, s. 10 ja LaVM 2/2021 vp, s. 5 ja 6) ovat kiinnittäneet huomiota sääntelyn kokonaisarvioinnin tarpeeseen. Se on nostettu esiin myös tämän hallituksen esityksen perustana olevassa työryhmämietinnössä ja mietinnön lausuntopalautteessa.

Sääntelyn kokonaisarvioinnin tarve on tiedostettu oikeusministeriössä. Jossakin vaiheessa käynnistettävä kokonaisarviointi ei kuitenkaan saa estää tarpeellisten ja perusteltujen lainsäädäntömuutosten

tekemistä. Kokonaisarvioinnin ja siihen perustuvan lainsäädännön aikaansaamiseen menee aikaa. Sääntelyn riittävästä kattavuudesta ja toimivuudesta on huolehdittava ennen sitäkin.

4. Lakialoite ja toimenpidealoite

Lakialoitteessa LA 41/2019 vp (Pia Kauma kok ym.) ehdotetaan rikoslain 34 a lukuun lisättäväksi uusi 4 d §, jossa säädettäisiin rangaistavaksi terroristiryhmän toimintaan osallistuminen. Rangaistavaksi tulisi se, että tekijä osallistuu terroristisen yhteenliittymän tai ryhmän toimintaan tarkoituksena tehdä yksi tai useampi terrorismirikos, jollei teko ole 1, 1 a tai 2 §:n mukaan rangaistava taikka siitä säädetä muualla laissa yhtä ankaraa rangaistusta. Ehdotetun pykälän mukaan teosta tuomittaisiin vähintään neljän kuukauden ja enintään kahdeksan vuoden vankeusrangaistus.

Lakialoitteessa uuden pykälän säätämistä perustellaan terrorismin uhkaan liittyvillä näkökohdilla. Lisäksi viitataan Euroopan neuvoston yleissopimukseen vuonna 2015 tehdyn lisäpöytäkirjan 2 artiklaan, joka koskee osallistumista yhteenliittymään tai ryhmään terroristisessa tarkoituksessa. Lakialoitteessa nostetaan esiin myös eräitä kansainvälisen vertailun tietoja.

Toimenpidealoitteessa TPA 158/2020 vp (Vilhelm Junnila ps) ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin terroristiryhmään kuulumisen ja toimintaan osallistumisen sekä perheenjäsenten ja elinkumppanien osallisuuden määrittämiseksi rangaistavaksi teoksi, jos he ovat suojelupoliisin arvion perusteella oleskelleet terroristiseen toimintaan tarkoitetuilla leireillä tai vastaavilla alueilla.

Lakialoite ja toimenpidealoite koskevat terroristiryhmän toimintaan osallistumisen tai siihen kuulumisen säätämistä rangaistavaksi. Niihin liittyvää kriminalisointitarvetta ja lakimuutosten toteuttamistapaa on käsitelty perusteellisesti ja monipuolisesti lakihankkeessa, jonka tuloksena syntynyt hallituksen esitys on nyt lakivaliokunnan käsiteltävänä. Kysymystä terroristiryhmään kuulumisen tai sen jäsenyyden säätämisestä rangaistavaksi on jo käsitelty edellä.

Tässä hankkeessa on kiinnitetty huomiota myös lakialoitteessa viitattuun Euroopan neuvoston yleissopimuksen lisäpöytäkirjan 2 artiklaan, vaikkakin Suomen lainsäädännön vastaavuus pöytäkirjan säännösten kanssa viime kädessä arvioidaan vasta lisäpöytäkirjaan liittymistä koskevassa hallituksen esityksessä. Tämän hallituksen esityksen valmistelussa on myös otettu huomioon Suomelle keskeisten vertailuvaltioiden lainsäädäntö, jonka mukaan esimerkiksi Norjassa tai Tanskassa säännösten sanamuodon mukaan rangaistavaa ei ole pelkkä kuuluminen terroristiryhmään. Niin jo nykyisin rangaistaviksi säädettyjä terrorismirikoksia kuin hallituksen esityksen mukaisiakin rikoksia voidaan tehdä terroristileirien tai terroristiryhmien muuten hallitsemien alueiden lisäksi muuallakin. Tekninen kehitys ja rikosten rajat ylittävät tekomahdollisuudet korostavat tekopaikkaneutraalin sääntelyn merkitystä.

Lakialoitteessa on myös kansalaisuuslakia koskeva muutosehdotus. Mainittu laki kuuluu sisäministeriön hallinnonalalle ja sitä koskevaan ehdotukseen annettaneen vastaus kyseisen ministeriön lausunnossa. Kansalaisuuslain (359/2003) 33 a §:n 1 momentin mukaan terroristiryhmän toiminnan edistäminen eli nyt käsiteltävän hallituksen esityksen mukainen terroristiryhmän toimintaan osallistuminen kuuluu niihin rikoksiin, joista annettu tuomio voi johtaa Suomen kansalaisuuden menettämiseen. Mainittu kansalaisuuslain pykälä on tullut voimaan vasta runsaat kaksi vuotta sitten eli toukokuun 2019 alussa ja perustuu varsin äskettäin tehtyyn perusteelliseen lainsäädännön muuttamisen edellytysten ja tarpeiden sekä säädettävän pykälän sisällön arviointiin (HE 272/2018 vp).